

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FRANSA CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 20.01.1972

Resmi Gazete Tarihi: 14.08.1973

Resmi Gazete No: 14525

Yürürlük Tarihi: 01.08.1973

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Sosyal alanda işbirliği yapmağa karar vererek, Her iki Devletin Sosyal Güvenlik mevzuatı karşısında bu Devletler, vatandaşlarının eşit muamele görmesi prensibini teyid ederek; iki memleket arasında daha önce imzalanmış işgücü sözleşmesini tamamlamayı temenni ederek, iki memleket arasında Sosyal Güvenlik ilişkilerini tanzim etmeyi arzu ederek, Aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır.

BÖLÜM I GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

(1) Türkiye’de daimi veya mevsimlik bir faaliyet icra eden Fransız vatandaşı işçiler ve benzerleri, aşağıdaki 4’üncü maddede sayılan ve Türkiye’de uygulanan sosyal güvenlik mevzuatına Türk vatandaşları ile aynı şartlarla tabidirler ve kendileri ile Türkiye’de ikamet eden hak sahipleri bu mevzuatla sağlanan haklardan Türk vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

(2) Fransa’da daimi veya mevsimlik bir faaliyet icra eden Türk vatandaşı işçiler ve benzerleri, aşağıdaki 4’üncü maddede sayılan ve Fransa’da uygulanan sosyal güvenlik mevzuatına Fransız vatandaşları ile aynı şartlarla tabidirler ve kendileri ile Fransa’da ikamet eden hak sahipleri bu mevzuatla sağlanan haklardan Fransız vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

Madde 2

(1) Türkiye’de ikamet eden Fransız vatandaşları, gerekirse, Fransız mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreler de hesaba katılmak suretiyle, Türk mevzuatında ön görülen isteğe bağlı sigortaya, Türk vatandaşları ile aynı şartlarla tabi olabilirler ve bu sigortadan Türk vatandaşlarıyla aynı şartlarla yararlanırlar.

(2) Fransa’da ikamet eden Türk vatandaşları, gerekirse, Türk mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri ve muadil süreleri de hesaba katılmak suretiyle, Fransız mevzuatında öngörülen isteğe bağlı sigortaya, Fransız vatandaşları ile aynı şartlarla tabi olabilirler ve bu sigortadan Fransız vatandaşlarıyla aynı şartlarla yararlanırlar.

(3) 1. Madde hükümleri, Türk Sosyal Güvenlik rejimine tabi Fransız işçilerinin ve Fransız Sosyal Güvenlik rejimine tabi Türk işçilerinin vatandaşı oldukları memleket mevzuatında öngörülen isteğe bağlı sigortaya prim ödemelerine veya prim ödemeğe devam etmelerine engel değildir.

Madde 3

Bu sözleşme hükümlerinin uygulanacağı ülkeler şunlardır:

- Fransa bakımından: Fransa Cumhuriyeti’nin Avrupa’daki illeri ve denizaşırı ülkeleri.
- Türkiye bakımından: Türkiye toprakları

Madde 4

(1) Bu Sözleşmenin kapsamına giren, mevzuat, aşağıda gösterilmiştir.

Fransa’da:

- (a) Sosyal Güvenlik Teşkilatını düzenleyen mevzuat,
- (b) Fransa toprakları dışında işçi olarak veya kendi hesabına çalışan Fransız vatandaşlarına isteğe bağlı sigortaya girme yetkisini tanıyan hükümler hariç olmak üzere,
  - Tarım dışı mesleklerde çalışan işçiler;
  - Tarım işçileri ve benzerleri,hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatı;
- (c) iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve tanzimi hakkındaki mevzuat;
- (d) Aile yardımlarına ilişkin mevzuat.
- (e) Bu sözleşmenin 45'inci maddesinde öngörülen, idari Anlaşmada tadat edilen ve bu Anlaşmada tespit edilen şartlarla, Sosyal Güvenlik özel rejimleri hakkındaki mevzuat;
- (f) Yukarıda sözü geçen Anlaşmada, tasrih edilebilecek şartlarda gemi adamları rejimi hakkındaki mevzuat.

Türkiye'de :

işçiler hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatı:

- Hastalık ve Analık Sigortaları,
- Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları,
- İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları Sigortası.

(2) Bu Sözleşme, işbu maddenin 1'inci fıkrasında sayılan mevzuatı değiştiren veya tamamlayan bütün mevzuata da uygulanır.

Bununla beraber, Sözleşme;

(a) Yeni bir sosyal güvenlik koluna mütedair mevzuata, bu maksatla bir anlaşma yapıldığı takdirde uygulanır.

(b) Mevcut rejimleri yeni nüfus zümrelerine teşmil eden mevzuata, bu mevzuatın yayınlanmasından itibaren 3 ay içinde ilgili Hükümet tarafından diğer Hükümete bu hususta tebliğ edilmiş bir itiraz bulunmadığı takdirde uygulanır.

Madde 5

Aşağıdaki kimseler bu Sözleşmenin uygulama alanına girmez;

- (1) Ücret karşılığı bir iş yapan işçilerle, benzerleri dışındaki çalışan kimseler;
- (2) Sivil ve askeri memurlar ve benzerleri;
- (3) Elçilik veya Konsolosluk meslek memurları ile Kançılara memurları;
- (4) Bir teknik yardım anlaşmasına dayanarak, bir Devlet tarafından diğer Devlet emrine verilen memurlar; bunlar iki memleket arasında mün'akit işbirliği anlaşmalarında sosyal güvenlikle ilgili olarak öngörülmüş veya öngörülecek hükümlere tabidirler.

Madde 6

Aşağıdaki hususlar bu Sözleşmenin 1'inci maddesi hükümlerine istisna teşkil eder.

(1) (a) işverenleri tarafından, belli bir işin icrası maksadıyla, izin süreleri de dahil olmak üzere üç seneyi aşmamak üzere diğer ülkeye gönderilen işçiler, doğrudan doğruya;

(b) işverenleri tarafından, belli bir işin icrası maksadıyla geçici olarak diğer ülkeye gönderilen ve çalışma süresi, önceden tahmin edilmiş olsun veya olmasın üç seneyi aşan işçiler, iki memleketin yetkili idari makamları veya bunların vekilleri arasında önceden ve müştereken mutabık kalınmak şartıyla,

Çalıştıkları memleketin değil, kendi memleketlerinin sosyal güvenlik rejimine tabidirler.

(2) 5'inci maddenin 2'nci fıkrasında sözü edilen kimseler dışında, Akit Devletlerden birinin idare hizmetlerinde çalışan ve diğer Devlet ülkesinde vazifelendirilen ücretli personel, kendilerini görevlendiren Devletin mevzuatına tabi olmaya devam ederler.

(3) Elçilik ve Konsolosluklarda çalışanlardan 5'inci maddenin 3'üncü fıkrasında ön görülenlerin dışındaki ücretli personel ile bu temsilciliklerdeki memurların şahsi hizmetinde çalışan işçiler, Elçilik veya Konsoloslukça temsil edilen Devletin mevzuatını tercih etme

hakkına sahiptirler. Bu tercih hakkı, idari Anlaşmada tespit edilen şartlar ve süre içinde ve yalnız bir defa kullanılabilir.

(4) Akit Taraflardan birinin ülkesindeki kamu veya özel nakliyat teşebbüslerinin işçisi olup, ister daimi, ister geçici, ister gezici personel olarak diğer Akit Taraf ülkesinde çalıştırılan kimseler, teşebbüs merkezinin bulunduğu memleket mevzuatına tabidir.

Bununla beraber, teşebbüsün diğer Devlet ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliğın çalıştırdığı işçilerin bu müesseselerin bulunduğu yerdeki mevzuata hangi şartlarla tabi olacakları idari anlaşma ile tayin edilir.

Madde 7

Akit Devletlerin yetkili idari makamları anlaşmak suretiyle ve özellikle, bir veya diğer memleket işçilerinin menfaatleri için 1'inci maddedeki hükümlerden daha başka istisnalar öngörebilirler.

Buna karşılık, yukarıdaki maddede öngörülen istisnaların bazı özel hallerde uygulanmaması hususunda da mutabık kalabilirler.

BÖLÜM II ÖZEL HÜKÜMLER KISIM I HASTALIK VE ANALIK SİGORTASI

Madde 8

Türkiye'de bulunan Fransız işçileri ile Fransa'da bulunan Türk işçileri ve bunlara refakat eden aile fertleri, yeni ikamet ettikleri memleketin mevzuatında öngörülen hastalık sigortası yardımlarından yararlanırlar.

şu kadar ki, işçilerin:

(a) Bu memlekette sigortaya tabi işte çalışmış olmaları.

(b) Bu memlekette söz konusu yardımları elde edebilmek için gerekli şartları yerine getirmeleri lazımdır.

Madde 9

Türkiye'de bulunan Fransız işçileri ile Fransa'da bulunan Türk işçileri ve bunlara refakat eden aile fertleri, yeni ikamet ettikleri memleket mevzuatında öngörülen analık yardımlarından yararlanırlar. şu kadar ki, işçilerin:

(a) Bu memlekette sigortaya tabi bir işte çalışmış olmaları,

(b) Bu memlekette bahse konu yardımları elde edebilmek için gerekli şartları yerine getirmeleri lazımdır.

Madde 10

Hastalık ve Analık Sigortası yardımlarından yararlanma hakkının doğması bakımından, ilgililer yeni çalıştıkları memleket mevzuatında öngörülen süreyi doldurmamışlarsa, bu memlekette geçen sigortalılık süreleri veya muadil süreleri tamamlamak üzere, diğer memlekette evvelce geçen sigortalılık süreleri ile muadil süreler de nazara alınır.

Bununla beraber, eğer daha önce çalışılan memleketteki sigortalılık süresinin sonu ile yeni memleketteki sigortalılık süresinin başlangıcı arasında altı aydan fazla bir süre geçmişse söz konusu süreler toplanmaz.

Madde 11

Türkiye'de çalışan bir Fransız işçisi veya Fransa'da çalışan bir Türk işçisi, birinci halde bir Türk kurumunca, ikinci halde ise bir Fransız kurumunca sağlanan hastalık veya analık

sigortası yardımlarından yararlanmakta iken, ikametgahını diğer Akit Devlet ülkesine naklettiği takdirde, hareketinden önce, bağlı olduğu Türk veya Fransız kurumunun müsaadesini almak şartıyla, bu yardımlardan yararlanmaya devam eder.

Bu müsaade yalnız azami üç ay için muteberdir.

Bununla beraber, bu süre, hekim muayenesi sonunda uygun mütalâa edildiği takdirde, sigortalının kayıtlı bulunduğu kurumun kararı ile, yeni bir üç aylık süre için uzatılabilir.

idari Anlaşmada tarif edilen şekilde, fevkâlade vahim bir mahiyet arz eden hastalık halinde, kayıtlı bulunulan kurum, yukarıda öngörülen altı aylık sürenin ötesinde de yardımların devamına müsaade edebilir.

Madde 12

Türkiye’de ikamet eden bir Fransız işçisi veya Fransa’da ikamet eden bir Türk işçisi, senelik ücretli izin münasebetiyle geçici olarak kendi memleketinde bulunduğu sırada, sağlık durumu tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı bulunduğu Türk veya Fransız kurumunun muvafakatiyle, hastalık veya analık sigortası yardımlarından, hastaneye yatırılma dahil, yararlanır. Sağlık sebepleri ile izin müddeti sonunda işçi çalıştığı ülkeye dönemediği takdirde, doktor raporu ve kayıtlı bulunduğu Türk veya Fransız kurumunun muvafakatiyle, bu yardımlardan yararlanma süresi üç aya kadar uzatılabilir.

Bu süre dışında yardımların devamı, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumun muvafakati ile ve yalnız idari Anlaşmada tarif edilen şekilde vahim bir mahiyet arz eden hastalık halinde mümkündür.

Madde 13

11’inci ve 12’nci maddelerde öngörülen hallerde:

– Sağlık yardımları (tedavi), işçinin yeni ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu memleketin kurumu tarafından, bu yardımların şumül ve ifa şekilleri hakkında bu memlekette cari olan mevzuata göre sağlanır.

– Para yardımlarının (günlük ödenekler) ödenmesi ilgilinin kayıtlı bulunduğu kurumca sağlanır.

Madde 14

11’inci ve 12’inci maddelerde öngörülen hallerde yapılan yardımların masrafı, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumca karşılanır. Sağlık yardımları masraflarının işçinin kayıtlı bulunduğu kurum tarafından yeni ikametgahının bulunduğu veya geçici olarak bulunulan memleketin kurumuna nasıl ödeneceğini idari Anlaşma tespit eder.

Madde 15

(1) Bir Türk veya Fransız işçisinin diğer ülkede çalışması sırasında-Türkiye’de veya Fransa’da sürekli olarak oturan veya sürekli olarak oturmak üzere Türkiye veya Fransa’ya dönen aile bireyleri, hastalık veya analık hallerinde sağlık yardımlarından, sürekli oturma yeri ülkesinin mevzuatına göre bu yardımlardan yararlanmaya hakları olmamak kaydıyla, yararlanırlar.

Aile bireylerinin kimler olduğu, anılan yardımların kapsamı, süresi ve sağlanması usulleri, ailenin sürekli oturduğu ülke mevzuatına göre belirlenir.

Yardımlar, ailenin sürekli olarak oturduğu ülkenin kurumunca sağlanır.

Bu yardımlara ilişkin giderler işçinin kayıtlı olduğu sosyal güvenlik rejimine aittir. Bu rejim ailenin sürekli oturma yeri kurumuna, idari Anlaşmada belirlenecek usullere göre, götürü bir miktar üzerinden yardım giderlerinin dörtte üçünü iade eder.

(2) Fransa’daki bir Türk işçisinin veya Türkiye’deki bir Fransız işçisinin mesleki faaliyetini icra etmekte olduğu ülkede sürekli olarak oturmakta olan aile bireyleri, Sözleşmenin 11-12 ve

35'inci maddelerinde öngörülen durumlarda işçinin, yetkili kurumun izni ile kendi ülkesinde ücretli izinli olduğu veya bu ülkeye ikametgahını naklettiği sırada kendisine refakat etmeleri halinde, durumları hastanede-yatarak tedavi dahil-tıbbi tedaviyi gerektiriyorsa, kendi ülkelerinin mevzuatında öngörülen hastalık ve analık sağlık yardımlarından yararlanırlar. Sözleşmenin 12'nci maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 16

Bu sözleşmenin 6'ncı maddesinin 1'inci paragrafında sözü edilen Fransız veya Türk işçileri ve 6'ncı maddesi 3'üncü paragrafında sözü edilen kimselerden temsil edilen devlet mevzuatının uygulanması için tercih hakkını kullanmış olanlar ve bunlara refakat eden aile bireyleri çalıştıkları ülkede geçici olarak buldukları bütün süre zarfında hastalık ve analık sigortaları yardımlarından yararlanırlar.

Para yardımları, sigortalının kayıtlı bulunduğu Fransız veya Türk Kurumu tarafından doğrudan doğruya sağlanır.

Sağlık yardımları ise, ya ikamet edilen memleket kurumu tarafından veya doğrudan doğruya, kayıtlı bulunan kurum tarafından sağlanır.

Madde 17

(1) iki memlekette geçen sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi suretiyle yaşlılık aylığı bağlanmış olan bir kimse, hastalık ve analık sağlık (tedavi) yardımlarına hak kazanır ve hak kazandırır. Anılan yardımlar, aylık alan kimseye ve bu kimsenin aile bireyelerine, bu kimsenin ikamet etmekte olduğu Akit Tarafın Kurumu tarafından, aylık yalnız bu ülke mevzuatına göre bağlanmış gibi, sağlanır. Söz konusu yardımların masrafları da bu sonuncu kuruma aittir.

(2) Fransa'dan ve Türkiye'den ayrı ayrı bağlanmış iki yaşlılık aylığı almakta olan kimse, hastalık ve analık sigortaları sağlık (tedavi) yardımlarından, kendisi ve aile bireyleri için, ikamet etmekte olduğu devlet mevzuatının gerektirdiği koşullar dahilinde ve masraflar bu devletin Kurumuna ait olmak üzere, yararlanır.

(3) Akit taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre ödenmesi gereken bir yaşlılık aylığı veya bir malullük aylığı veya bir iş kazası geliri almakta olan kimse, diğer Devletin ülkesinde ikamet ettiğinde, hastalık ve analık sigortaları sağlık (tedavi) yardımlarına hak kazanır ve hak kazandırır.

Anılan yardımlar, aylık veya gelir alan kimseye ve bu kimsenin aile bireyelerine, ülkesinde bu kimsenin ikamet etmekte olduğu devletin kurumunca, aylık veya gelir bu sonuncu Devlet mevzuatına göre bağlanmış gibi sağlanır. Anılan yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, aylık veya geliri ödeyen kurumca uygulanan mevzuata göre belirlenir.

Yardımların kapsamı, süresi ve sağlanma şekli, aylık veya geliri almakta olan kimsenin ikamet etmekte olduğu ülke mevzuatına göre belirlenir.

Söz konusu yardımların masrafları aylık veya geliri ödeyen tarafın Sosyal Güvenlik Kurumuna aittir. Bu Kurum, aylık veya gelir alan kimsenin ikamet ettiği memleketin kurumuna, yardım masraflarının dörtte üçünü, götürü bir tutar üzerinden ve idari Anlaşmada tespit edilecek usullerle öder.

Madde 18

Protezlerin, büyük cihazların ve idari Anlaşmaya ekli listede gösterilen diğer önemli sağlık yardımlarının sağlanması, acil haller hariç, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumun müsaadesine bağlıdır. Bununla beraber, masrafların götürü esası üzerinden ödeneceği hallerde bu müsaade aranmaz.

KISIM II MALULLÜK SİGORTASI

Madde 19

(1) Bir memlekette diğerine giden işçiler için malullük sigortası para (aylık) veya sağlık (tedavi) yardımlarından yararlanma hakkının doğmasında, idamesinde veya ihyasında, işçilerin önce buldukları memleket mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreler, yeni geldikleri memleket mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri ve muadil sürelerle aynı zamana rastlamamak şartıyla, birleştirilir.

(2) Malullük aylığı, hastalık veya kaza sebebiyle, malullükle sonuçlanan iş göremezlik halinin vukua geldiği tarihte ilgilinin tabi bulunduğu mevzuata göre bağlanır.

Malullük aylığının ödenmesi bu mevzuatı uygulamaya yetkili kuruma aittir.

Madde 20

(1) Malullük aylığının durdurulmasından sonra, sigortalı aylığa yeniden hak kazanırsa, ilk defa bağlanan aylığı ödeyen kurum ödemelere tekrar başlar.

(2) Aylığın kesilmesinden sonra, sigortalının durumu yeniden bir malullük aylığı bağlanmasını gerektirirse, bu aylık 19'uncu maddede belirtilen esaslara göre bağlanır.

Madde 21

Malullük aylığı, icabında, iki memlekette birinin mevzuatına göre yaşlılık aylığı için gerekli şartlar, özellikle yaş şartı yerine getirildiği tarihten itibaren, yaşlılık aylığına çevrilir.

Her iki memleketin yaşlılık sigortası mevzuatına göre bir sigortalının hak kazandığı yardımların toplamı malullük aylığı tutarından daha aşağı ise, malullük aylığı ödemiş olan kurum, aradaki farka eşit bir ek ödeme yapar.

KISIM III YAŞLILIK SİGORTASI VE ÖLÜM (AYLIKLARI) SİGORTASI

Madde 22

Fransız veya Türk ücretli işçisi, çalışma süresinde, birbirini izleyen zamanlarda veya münavebe ile, Akit Tarafların her birinde bu memleketlerin yaşlılık sigortası hakkındaki bir veya birden fazla mevzuatına tabi olmuşsa, yardımlardan aşağıdaki koşullar dahilinde yararlanır;

I) İlgili kimsenin yardımlara hak kazanmak için bu devletlerden her birinin mevzuatının gerektirdiği koşulları yerine getirmesi halinde, her Akit Tarafın yetkili kurumu, yardım miktarını uyguladığı mevzuata göre ve yalnız bu mevzuat gereğince geçmiş sigortalılık sürelerini nazara alarak belirler.

II) İlgili kimsenin ulusal mevzuatlardan biri veya diğerinin gerektirdiği sigortalılık süresi koşulunu yerine getirmemesi halinde, bu kimsenin anılan mevzuatları uygulayan kurumlardan talep edebileceği, yardımlar aşağıdaki kurallara göre bağlanır;

A-Sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi

Her iki Akit Tarafın mevzuatına göre, geçmiş sigortalılık süreleri ve sigortalılık sürelerine muadil olarak tanınmış süreler aynı zamana rastlamamak kaydıyla yardım hakkının belirlenmesinde bu hakkın devamında veya yeniden kazanılmasında birleştirilir.

B- Yardımın bağlanması

(1) Her memleketin yetkili kurumu, yukarıda belirtildiği şekilde birleştirilen süreleri nazara alarak, kendi mevzuatına göre, ilgili kimsenin yardıma hak kazanmak için bu mevzuatın gerektirdiği koşulları yerine getirip getirmediğini belirler.

(2) Yardım hakkı doğuyorsa her memleketin yetkili kurumu, bu maddenin (A) paragrafında belirtilen kurallara göre birleştirilen sigortalılık süreleriyle bu sürelere muadil olarak tanınan sürelerin tamamı yalnız kendi mevzuatına göre geçseydi sigortalının hak kazanacağı yardım ne olacak idiye bu yardımı nazari olarak tespit eder.

(3) Her memleketin yetkili kurumu tarafından ilgili kimseye fiilen ödenmesi gereken yardım yukarıdaki bentte öngörülen yardım miktarı kurumun kendi mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleriyle muadili süreler toplamının her iki memlekette geçen sürelerin toplamına oranı tutarında azaltılmak suretiyle belirlenir.

III) Her iki memlekette birinin mevzuatına göre, yalnız bu mevzuat gereğince geçen süreler nazara alındığında yardım hakkı doğuyorsa, o memleketin yetkili kurumu yardımın miktarını, bu maddenin (I)'inci paragrafında belirtildiği şekilde tespit eder.

Diğer tarafın yetkili kurumu kendisine ait olan yardımı II. Paragrafta öngörülen koşullara göre bağlar.

Madde 23

22 (II) maddesinin uygulanmasında, sigortalılık sürelerine muadil olarak tanınan süreler, her iki Akit Tarafın memleketinde o memleketçe o şekilde kabul edilen sürelerdir.,

Bir memleketin mevzuatına göre bir sigortalılık süresine muadil olarak tanınan süre diğer memlekette geçen bir sigortalılık süresi ile aynı zamana rastlıyorsa, bu sonuncu memleketin kurumunca yalnız sigortalılık süresi nazara alınır.

Aynı sürenin hem Fransız mevzuatına göre bir sigortalılık süresine muadil sayılması halinde, anılan süre, ilgili kimsenin bu süreden önce son defa ülkesinde zorunlu olarak sigortalı olduğu memleketin kurumunca nazara alınır.

Madde 24

(1) 22 (II) maddesinin uygulanmasında, iki memlekette birinin mevzuatı bazı menfaatlerden yararlanılmasını sigortalılık sürelerinin sigortalılıkla ilgili özel bir rejime veya özel hükümlere tabi bir meslekte veya işte geçmiş olması koşuluna bağlıyorsa, bu menfaatlerden yararlanmak için, yalnız diğer memleketin özel rejimine veya özel hükümlerine tabi olarak geçen süreler nazara alınır.

(2) Ancak, iki memlekette birinin mevzuatında söz konusu meslek veya iş için özel bir rejim veya özel hükümler yoksa, anılan memlekette geçen sigortalılık süreleri genel rejim yardımlarından yararlanmada nazara alınır.

Madde 25

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin toplamı bir yıldan az ise, bu memleketin kurumu yardım hakkının, bu mevzuata göre yalnız bu süreler gereğince doğması hali hariç, söz konusu süreler için yardım sağlamakla yükümlü değildir. Hakkın yalnız bu süreler için doğması halinde yardım yalnızca bu sürelere göre kesin olarak bağlanır.

(2) Bununla birlikte, bu süreler, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre süre birleştirilmesi suretiyle yardım hakkının doğup doğmadığının belirlenmesinde nazara alınabilir.

Madde 26

(1) İlgili kimse, her iki Akit Tarafın yaşlılık sigortası mevzuatının gerektirdiği koşulları belirli bir sürede yerine getirmiyorsa veya her iki Taraf mevzuatının gerektirdiği koşulları yerine getiriyor, fakat Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım haklarının ertelenmesi konusunda sağlanan olanağı kullanmış bulunuyorsa;

- Anılan kimse iki memlekette birinin mevzuatının gerektirdiği koşulların tamamını yerine getirdiği takdirde, bu mevzuat gereğince ödenmesi gereken yaşlılık yardımları, diğer

memleket mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerine başvurulmaksızın, 22 (I) maddesindeki koşullar dahilinde hesaplanır;

- Anılan kimse mevzuatlardan birinin gerektirdiği koşulları (0 mevzuattaki sigortalılık süresi koşulu hariç) yerine getiriyorsa, yaşlılık yardımı, bu taktirde, diğer memleket mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerine başvurularak, 22 (II) maddesindeki koşullar dahilinde hesaplanır.

(2) Diğer Akit Taraf mevzuatının gerektirdiği koşullar yerine getirilmişse veya sigortalı Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre erteletmiş olduğu yardımların bağlanmasını talep ediyorsa, bu mevzuata göre ödenmesi gereken yardımlar 22'nci madde hükümleri dahilinde birinci Akit Taraf mevzuatına göre evvelce sağlanan hakların tespitine gerek kalmaksızın, bağlanır.

Madde 27

(1) Bu kısım hükümleri hak sahibi eş ve çocuklara kıyas yoluyla uygulanır.

(2) Hak sahipleri aylığının bağlanmasına hak kazandıran ölümün işçiye yaşlılık sigortasından aylık bağlanmasından önce meydana gelmesi halinde hak sahiplerine ödenecek yardımlar 22'nci madde hükümlerine göre bağlanır.

KISIM IV MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM (AYLIKLARI) SİGORTALARINA AİT MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Madde 28

Akit memleketlerden birinin mevzuatı bazı menfaatlerin sağlanmasını veya bazı formalitelerin ikmalini o memlekette ikamet şartına bağladığı taktirde, bu şartlar iki Akit memleketten birinde ikamet eden Türk veya Fransız vatandaşları hakkında uygulanmaz.

Madde 29

Akit memleketlerden birinin mevzuatına göre yardımlar, sigortalılık süresinin tamamı veya bir kısmındaki ortalama ücret esasından hesaplandığı taktirde, bu memleket mevzuatına göre ödenecek yardımların hesabında nazara alınacak ortalama ücret, o memleketin mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerinin içinde elde edilen ücretlere göre tayin edilir.

Madde 30

4'üncü maddenin (1)'inci fıkrasının 2. bendinde yazılı Türk mevzuatının uygulanmasında;

(1) Bir işçi, Türk mevzuatına tabi olmadan önce Fransız Sosyal Güvenlik rejimlerinden birine tabi olmuşsa Fransız mevzuatına ilk tabii olduğu tarih, Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilk defa tabi olduğu tarih olarak kabul edilir.

(2) Sürelerin birleştirilmesi ve icabında süreler arasındaki oranın hesaplanmasında nazara alınacak "sigortalılık süreleri" tabirinden Türk mevzuatındaki anlamıyla prim ödeme süreleri anlaşılır.

(3) Her iki tarafın mevzuatındaki sigortalılık sürelerinin hesaplanma şekillerinin farklı oluşu sebebiyle, Fransız mevzuatına göre tam ay olarak ifade edilen bir sigortalılık süresi Türk mevzuatına göre 30 prim ödeme gününe muadil olarak kabul edilir.

4.12.1981 tarihinde imzalanan Ek Sözleşmenin 6'ncı maddesine göre Genel Sözleşmeye aşağıdaki şekilde bir 30 Bis maddesi ilave edilmiştir.

Madde 30 EK

5 (1 ve 2) maddesi hükümlerinin istisnası olarak, bu Sözleşmenin uygulandığı mevzuatlara göre Fransa'da geçen sigortalılık süreleri, Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı

mevzuatına ve zanaatsal ticari, sınai ve serbest mesleklere Türkiye’de uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatına göre bu mevzuatlarda öngörülen malullük, yaşlılık ve hak sahipleri yardımlarına hak kazandırmak üzere geçen sürelerle birleştirilir.

KISIM V AİLE YARDIMLARI

Madde 31

Fransız ülkesi üzerinde ücret karşılığı veya benzeri bir işte çalışan Türk işçileri, aile yardımları hakkındaki Fransız mevzuatında öngörülen çalışma şartlarını yerine getirirlerse Türkiye’de ikamet eden çocukları için aile yardımı talep edebilirler. Şu kadar ki, bu yardımlardan yararlanan çocuk sayısı 4 olarak sınırlıdır.

4.12.1981 tarihinde imzalanan Ek Sözleşmenin 7’nci maddesine göre Genel Sözleşmenin 31’inci maddesi aşağıdaki hükümlerle tamamlanmıştır.

Aile yardımlarının sağlanmasına, işçinin Sözleşmenin 11, 12 ve 35’inci maddelerinde öngörülen durumlardan birinde bulunması halinde, devam edilir.

Madde 32

İdari Anlaşma özellikle haktan yararlanan çocuk kategorilerini, aile yardımlarının ödenmesi için yaş sınırlarını adı geçen Anlaşmaya eklenecek bir baram vasıtasıyla, bu yardımların tutarını, yardımların ödeme şekillerini ve bu yardımların sağlanacağı süreleri tespit edecektir.

Madde 33

Bu Sözleşmenin 6’ncı maddesinin (1)’inci fıkrasında sözü edilen işçiler diğer memleket ülkesinde kendilerine refakat eden çocukları için kendi memleketlerinin mevzuatında öngörülen aile yardımlarına, İdari Anlaşmada belirtilen şekil ve şartlarla hak kazanırlar.

Bu yardımlar, doğrudan doğruya ilgilinin kendi memleketindeki yetkili aile yardımları kurumu tarafından sağlanır.

KISIM VI İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 34

(1) Akit Taraflardan birinin iş kazaları ile meslek hastalıkları hakkındaki mevzuatında, yabancıların haklarını sınırlayan veya bunların ikamet yerleri sebebiyle bu hakların düşmesine mütedair hükümler, diğer Akit Taraf vatandaşlarına uygulanmaz.

(2) Akit Taraflardan her birinde uygulanan mevzuata göre iş kazaları sonucu bağlanan gelirlere yapılan zamlar veya ek olarak sağlanan tamamlayıcı yardımlar, yukarıdaki fıkra bahsedilen kimselerin ikametgahlarını bir memleketten diğerine nakletmelerinde, devam eder.

Madde 35

Türkiye’de bir iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan bir Fransız işçisi veya Fransa’da bir iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan bir Türk işçisi geçici iş göremezlik devresinde sağlanan yardımlardan yararlanmaya başladıktan sonra ikametgahını diğer memlekete naklettiği zaman, hareketinden önce kayıtlı bulunduğu Türk ve Fransız Kurumunun müsaadesini almak şartıyla bu yardımlardan yararlanmaya devam eder:

Bu müsaade, işçinin kayıtlı bulunduğu Kurumun tespit ettiği müddet için muteberdir.

Eğer, tespit edilen müddetin sonunda kazazedenin durumu öyle gerektiriyorsa, bu müddet hekim mütalaasına istinaden ve kayıtlı bulunulan Kurumun Kararı ile, iyileşinceye kadar veya yara kapanıncaya kadar uzatılır.

Madde 36

Bir Fransız veya Türk İşçisi, ikametgahını diğer memlekete naklettikten sonra iş kazası veya meslek hastalığının nüksetmesi halinde, kaza tarihinden veya meslek hastalığının ilk teşhisinde, kayıtlı bulunduğu Türk veya Fransız Kurumunun muvafakatini almak şartıyla, iş kazaları sigortasının sağlık tedavi yardımlarından yararlanmaya hak kazanır.

Madde 37

35 ve 36'ncı maddelerde öngörülen hallerde sağlık (tedavi) yardımları, bu yardımın kapsamı ve ifa şekilleri bakımından işçinin yeni ikametgahının bulunduğu memlekette uygulanan mevzuattaki hükümlere göre ve bu memleketin kurumu tarafından sağlanır. 35'inci madde de öngörülen halde, para yardımları (günlük ödenekler) ilgilinin tabi olduğu mevzuata uygun olarak ve kayıtlı olduğu kurum tarafından sağlanır.

35. ve 36'ncı maddeler hükümleri 01 Temmuz 1973 tarihinden sonra Fransa'da tarım mesleğinde bir iş kazasına uğrayan ve ikametgahlarını Türkiye'ye nakledilen kimselere uygulanır.

Ancak, Fransa'da tarım mesleğinde bir iş kazası 01 Temmuz 1973 tarihinden önce meydana gelmişse, para ve sağlık yardımları doğrudan sorumlu işveren veya onun yerine kaim olan Sigorta Kuruluşu tarafından sağlanır.

Madde 38

35 ve 36'ncı maddelerde öngörülen hallerde yapılan yardımların masrafı işçinin kayıtlı olduğu Kurumca ödenir.

İşçinin kayıtlı bulunduğu Kurum tarafından yeni ikametgahın bulunduğu memleketteki Kuruma, sağlık yardımı masraflarının nasıl ödeneceğini İdari Anlaşma tespit eder.

Madde 39

35 ve 36'ncı maddelerde öngörülen hallerde protezlerin büyük cihazların ve İdari Anlaşmaya bir listesi eklenecek, diğer önemli sağlık yardımlarının sağlanması acil haller hariç, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumun müsaadesine bağlıdır.

Madde 40

Bir memleketin mevzuatına göre, bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meydana gelen daimi iş göremezlik derecesinin tayininde, diğer memleketin mevzuatına göre evvelce vukua gelmiş olan iş kazaları ve meslek hastalıkları, o memleketin mevzuatına göre vukua gelmiş gibi nazara alınır.

Madde 41

(1) Meslek hastalığına uğrayan kimse, her iki memleketin ülkesi üzerinde söz konusu hastalığa sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının veya ölümünde hak sahiplerinin talep ettiği yardımlar, münhasıran söz konusu işin en son icra edildiği memleket ülkesindeki mevzuata göre, ilgili bu mevzuatın öngördüğü şartları yerine getirmiş olmak kaydı ile sağlanır.

(2) Memleketlerden birinin mevzuatı meslek hastalığı yardımlarından yararlanmayı, hastalığın ilk defa kendi ülkesi üzerinde tıbben müşahede edilmiş olması şartına bağlıyorsa, hastalık ilk defa diğer memleket ülkesinde müşahede edildiği takdirde, bu şart yerine gelmiş sayılır.

Madde 42

Memleketlerden birinin mevzuatına göre yardım yapılmış olan bir meslek hastalığının, hastanın diğer memlekette ikamet ettiği sırada ağırlaşması halinde, aşağıdaki kaideler uygulanır.

a) İşçi, yeni ikamet ettiği memlekette meslek hastalığının meydana gelmesine veya ağırlaşmasına sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının ilk memlekette kayıtlı bulunduğu kurum, ağırlaşmayı da hesaba katarak, kendi mevzuatına göre gerekli yardımları yapar.

b) İşçi, yeni ikamet ettiği memlekette böyle bir işte çalışmış ise, ilk memleketteki kayıtlı bulunulan kurum, ağırlaşmayı hesaba katmaksızın kendi mevzuatına göre yapılacak yardımları üzerine alır; yeni ikametgahın bulunduğu memlekette kayıtlı bulunulan kurum, işçiye kendi mevzuatına göre tayin edilen ve ağırlaşmadan sonra ödenmesi gerekli yardım tutarı ile ağırlaşmadan önce hastalık kendi ülkesinde vuku bulmuş olsaydı ödeyeceği yardım tutarı arasındaki farka eşit bir munzam yardım öder.

KISIM VII ÖLÜM ÖDENEKLERİ

Madde 43

Türkiye'deki Fransız işçileri ile Fransa'daki Türk işçilerinin ölümünde, hak sahipleri, işçinin çalıştığı memleket mevzuatında öngörülen ölüm yardımlarından yararlanırlar.

Şu kadar ki, işçilerin;

a) Bu memlekette sigortaya tabi bir iş yapmış olmaları,

b) Anılan memlekette bu yardımları elde etmek için gerekli şartları yerine getirmiş olmaları, şartları yerine getirmiş olmaları, lazımdır.

Madde 44

İşçi ölümü tarihinde, söz konusu yardım hakkının doğması için yeni çalıştığı memleketin mevzuatında öngörülen sigortalılık süresini doldurmamış ise, bu memlekette geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreleri tamamlamak üzere, diğer memlekette işçinin daha önce geçirdiği sigortalılık süreleri veya muadil süreler de nazara alınır.

BÖLÜM III ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 45

İki memleketin yetkili idari makamları tarafından yapılacak bir Genel İdari Anlaşma, bu Sözleşmenin tatbiki için ihtiyaç duyulan şartları ve özellikle, İdari Anlaşmaya açıkça atıfta bulunulan maddelerle ilgili şartları tespit edecektir.

Bu Anlaşmada iki memleketin irtibat kurumları tespit olunacaktır.

Ayrıca, bu Genel İdari Anlaşmaya veya icabında bir ek İdari Anlaşmaya, usul ve formalitelerin tatbiki konması için lüzumlu görülecek ve müştereken tespit edilecek model ve formüller de eklenecektir.

Madde 46

Bu sözleşmede geçen yetkili idari makamlar tabirinden, Akit memleketlerin her birinde, 4'üncü madde de sayılan mevzuatın uygulanması ile görevli olan bakanlıklar anlaşılır.

Madde 47

İki memleketin yetkili idari makamları;

- 45'inci madde de ön görülen Genel İdari anlaşmadan başka onu tamamlayan veya tadil eden bütün idari anlaşmaları yaparlar.

- Bu sözleşmenin ve onun tatbiki ile ilgili anlaşmaların uygulanması için memleketlerinde alınan tedbirler hakkında birbirlerine, doğrudan doğruya, bilgi verirler.
- Bu sözleşmenin ve onun tatbiki ile anlaşmaların uygulanmasında teknik alanda doğabilecek zorlukları çözerler.
- 4'üncü madde de yazılı mevzuat ve tüzüklerde yapılan tadillerle ilgili bütün bilgileri, bu tadiller iş bu Sözleşmenin veya onun tatbiki ile ilgili anlaşmaların uygulanmasını etkilediği ölçüde doğrudan doğruya birbirlerine bildirirler.

Madde 48

Her iki Akit memleketin yetkili idari makamları ile Sosyal Güvenlik Kurumları gerek bu Sözleşmenin gerekse diğer memleketin Sosyal Güvenlik mevzuatının uygulanmasında kendi Sosyal Güvenlik mevzuatının uygulanması söz konusu imiş gibi birbirlerine yardım ederler.

Madde 49

(1) Akit memleketlerden birinin mevzuatında resmi dairelere veya Sosyal Güvenlik Kurumlarına verilecek belgeler için öngörülen kayıt ücreti, harç, pul ve Konsolosluk harçlarından muafiyetler bu sözleşmenin uygulanmasında diğer memleketin resmi daire veya Sosyal Güvenlik Kurumlarına verilecek belgelere de teşmil olunur.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında tanzim edilecek her türlü evrak ve belgeler Konsolosluk tasdikinden muafır.

Madde 50

Akit memleketlerden birinin bir makamına, kurumuna veya adli merciine belirli bir süre içinde yapılması lazım gelen Sosyal Güvenlik ile ilgili müracaatlar, aynı süre içinde, diğer memleketin bunlara tekabül eden bir makamına veya kurumuna veya adli merciine tevdi edilebilir. Bu halde, müracaat, ilgili memleketin makamına, kurumuna veya adli merciine vakit geçirilmeden intikal ettirilir.

Madde 51

İş göremezlik halinin veya malullük derecesinin takdiri için gerekli tıbbi müşahedelerle her türlü bilgiler ve kontrollerin nasıl sağlanacağı İdari Anlaşmada belirtilecektir.

Madde 52

Bu sözleşmede aksine hüküm bulunmamak kaydıyla, Akit Tarafların mevzuatı yardımlardan yararlanmayı bir tarafın ülkesi üzerinde ikamet etme şartına bağlamışsa, hak sahipleri diğer Akit Taraf ülkesi üzerinde ikamet ettikleri zaman bu hükümler uygulanmaz.

Madde 53

Bu sözleşmenin uygulanması için, Sözleşmeden yararlanan kimseler veya bir memleketin makamları, kurumları veya adli merciler tarafından diğer memleketin makamlarına, kurumlarına veya adli mercilerine gönderilecek yazılar, bu memleketlerden birinin resmi dilinde kaleme alınır.

Madde 54

İş bu Sözleşme gereğince bir yardım ödemek durumunda olan kurumlar, ödemeyi kendi milli paraları ile yaparak yükümlülüğünden kurtulabilirler.

Madde 55

Her iki Hükümet, kambiyo tanzimi konusundaki dahili hükümlere bakılmaksızın, karşılıklı olarak, gerek bu Sözleşmenin gerekse diğer Akit Tarafın Sosyal Güvenlik mevzuatının

uygulanmasından doğan her türlü mali hareketlerin heyeti umumiyesinin serbest olarak transfer edilmesine hiçbir suretle engel olmayacaklarını taahhüt ederler.

İki memleketin yetkili idari makamları İdari Anlaşma ile, bu Sözleşmede öngörülen yardımların tamamının veya bir kısmının diğer memlekete transfer edilmesi işinin bir merkezden yürütülmesini bu memleketlerin irtibat kurumlarına tevdi edebilirler.

Madde 56

4'üncü madde de yazılı mevzuatta, her memleketin Sosyal Güvenlik rejimlerinin işleyişi münasebetiyle yapılan seçimlere yabancıların iştiraki konusundaki hükümlerden inşirah edilemez.

Madde 57

Akit Taraflardan birinin yetkili kurumlarınca yapılan yardımların diğer memlekette bulunan bir şahsa ödenmesi için o memleketin kanun ve tüzüklerinde ön görülen formaliteler, işbu Sözleşme gereğince bu yardımlara hak kazanmış kimseler hakkında da o memleketin vatandaşlarıyla aynı şartlarla uygulanır.

Madde 58

(1) Bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili bütün zorluklar 46'ncı madde de ön görülen idari makamlar tarafından müştereken halledilir.

(2) Bu yolla bir çözüme varılamadığı takdirde, ihtilaf, her iki Hükümetin mutabık kalacağı hakem kararı usulü ile halledilir.

BÖLÜM IV GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 59

(1) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce bağlanmamış, veya iki memleket mevzuatının ayrı ayrı uygulanması suretiyle işlem görmüş, veya Akit memleketlerin her birinde yürürlükte olan hükümlerin uygulanmasında hak sahiplerinin milliyeti veya ikamet yerleri sebebiyle indirim tabi tutulmuş veya ödenmesi durdurulmuş olan gelir ve aylıklar, Sözleşme hükümlerine uygun olarak bağlanır, yeniden gözden geçirilir veya ödenir.

(2) Gelir veya aylığın bağlanması yeniden gözden geçirilmesi veya ödenmesi ilgililerin taleplerine bağlıdır.

Talep, Akit memleketlerden her birinin yetkili kurumu nezdinde yapılır.

Talep yapıldığı ayı takip eden ayın birinci gününden itibaren hüküm ifade eder.

(3) Eğer talep sözleşmenin, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir sene içinde yapılmışsa yürürlük tarihini takip eden ayın birinci gününden başlamak üzere, geriye doğru hüküm ifade eder.

Madde 60

Akit Taraflardan her birinin Hükümeti bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi için lüzumlu tasdik formalitelerinin tamamlandığını diğer tarafa bildirecektir. Sözleşme ikinci bildirim tarihini takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

Madde 61

Bu sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir sene müddetle muteber olmak üzere akdedilmiştir. Bu sürenin sona eriş tarihinden 3 ay önce feshi ihbar edilmedikçe, Sözleşme kısmen seneden seneye uzatılmış olacaktır.

Sözleşmenin feshinde sigortalının yabancı memlekette ikameti halinde ilgili mevzuatta ön görülen tahdidi hükümlere bakılmaksızın, iş bu Sözleşme hükümleri, müktesep haklar için uygulanmaya devam edecektir.

20 Ocak 1972 tarihinde Paris'te, Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FRANSA CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL
GÜVENLİK KONUSUNDA GENEL SÖZLEŞMEYE
EK PROTOKOL**

Bu gün, Fransa Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Sosyal Güvenlik konusunda Genel Sözleşmenin imzalandığı sırada, her iki akit taraf, Türk Sosyal Güvenlik rejiminde aile yardımları, hakkında bir mevzuatın mevcut olmaması sebebiyle, Türkiye’de çalışan ve bu rejime tabi bulunan Fransız işçilerinin ne Türkiye’de ne de Fransa’da oturan aileleri için Sözleşme gereğince herhangi bir aile yardımından faydalanmadıklarını müşahede etmişlerdir.

Aile yardımları hakkında Türkiye’de bir mevzuatın kabul edilmesi halinde, Türk Tarafı aşağıdaki teminatı vermiş ve Fransız tarafı da buna muttali olmuştur;

- Bir taraftan, Sözleşmenin 4’üncü maddesinin (2)’nci fıkrası hükümlerine bakılmaksızın, Türkiye’de çalışan Fransız işçileri, aile Türk toprakları üzerinde ikamet ettikleri veya ikamet etmek üzere buraya geldikleri zaman, söz konusu mevzuattan doğrudan doğruya yararlanacaklardır;

- Diğer taraftan işçi Akit Taraflardan birinin ülkesinde çalıştığı sırada diğer ülkede ikamet eden ailelerin durumları arasında, mütekabiliyet esasına göre, aile yardımları mahiyetindeki yardımlar bakımından bir ahenk sağlamak üzere, iki Akit Taraf arasında, derhal Sözleşmeye ek bir anlaşma akdolunacaktır.

Her iki Akit Taraf işbu Protokolü Genel Sözleşmenin mütemmim cüzü olarak kabul ederler.

20 Ocak 1972 tarihinde Paris’te Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir.